

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2023 r.

na posiedzeniu bez udziału stron

w sprawie M. S.

oskarżonego z art. 244 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. i inne

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 26 października 2022 r., IV Ka 1370/22,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Goleniowie

z dnia 30 maja 2022 r., w sprawie II K 1077/21

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 *in principio* k.p.k.

postanowił

**oddalić skargę i obciążyć oskarżonego kosztami sądowymi
postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

M. S. został oskarżony o to, że w dniu 21 kwietnia 2021 r. około godziny 18:27 w nieustalonym miejscu ze skutkiem w N. skontaktował się telefonicznie z pokrzywdzonym K. S., czym nie zastosował się do orzeczonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Goleniowie, sygn. akt II K 1271/20 z dnia 25 lutego 2021 r. zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym, a nadto w okresie od dnia 21 kwietnia 2021 r. do dnia 27 maja 2021 r. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru podjął próbę skontaktowania się

telefonicznego z pokrzywdzonym K. S., czym usiłował nie zastosować się do orzeczonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Goleniowie o sygn. akt II K 1271/20 z dnia 25 lutego 2021 r. zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym - tj. o czyn z art. 244 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 244 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Goleniowie wyrokiem z dnia 30 maja 2022 r., sygn. akt II K 1077/21, oskarżonego M. S. uniewinnił od popełnienia zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Wyrok ten zaskarżył apelacją Prokurator Rejonowy w Goleniowie.

Po jej rozpoznaniu Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 26 października 2022 r., w sprawie IV Ka 1370/22, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Goleniowie do ponownego rozpoznania.

Od powyższego wyroku skargę na wyrok Sądu odwoławczego uchylający wyrok Sądu I instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania wniósł obrońca oskarżonego M. S., zaskarżając go w całości.

Skarżący na podstawie art. 539a § 3 k.p.k. Sądowi II instancji zarzucił:

1/ naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez udział w składzie orzekającym Sędziego Sądu Okręgowego M.J. powołanego w wyniku procedury przeprowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa, której skład ukształtowano w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw;

2/ naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez ich niewłaściwą wykładnię skutkującą przyjęciem, że możliwe jest uchylenie wyroku Sądu I instancji bez podjęcia próby usunięcia zarzucanych uchybień, w sytuacji, w której prawidłowa wykładnia wskazanych przepisów prowadzi do wniosku, że możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego oskarżonego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* zachodzi dopiero, gdy Sąd odwoławczy w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stwierdzi, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, przy czym samo tylko wskazanie, że może istnieć

możliwość wydania takiego wyroku jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k.

W konkluzji na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę obrońcy Zastępca Prokuratora Rejonowego w Goleniowie wniósł o jej nieuwzględnienie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się niezasadna i należało ją oddalić.

Zgodnie z art. 539a § 1 i 3 k.p.k. skargę na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Z treści powyższych przepisów wynika, że rozpoznanie skargi musi ograniczać się do zbadania, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest więc jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne. Natomiast niedopuszczalne jest, aby Sąd Najwyższy w trybie art. 539a k.p.k. ponownie, samodzielnie ocenił, czy zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona czynu zabronionego, doszedł do odmiennych wniosków i z tego powodu uchylił zaskarżony wyrok (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16, LEX nr 2204960*).

Tymczasem w niniejszej sprawie skarga przedstawiona przez obrońcę tych warunków nie spełniała. W zakresie pierwszego zarzutu tej skargi należało stwierdzić, że nie doszło do naruszenia prawa procesowego, tj. art. 439 § 1 pkt 2

k.p.k., poprzez udział w składzie orzekającym Sądu odwoławczego sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie M. J., powołanego w wyniku procedury przeprowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa, której skład ukształtowano w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Błędnie bowiem obrońca przyjął, że każda uchwała nominacyjna podejmowana przez Krajową Radę Sądownictwa w stosunku do konkretnego sędziego, wraz z konkretnymi okolicznościami jej wydania w danej sprawie, rodzi uzasadnioną obawę, iż sędzia ten jest zależny od władzy wykonawczej, co w konsekwencji powoduje uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności i niezależności w sprawie, którą prowadzi.

Kwestia ta została już w sposób wiążący wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7) stwierdzono między innymi: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy stwierdził – „Oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego, sąd bierze pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej zachowanie. Mogą one obejmować powiązanie sędziego ze stronami sporu, okoliczności świadczące o uzależnieniu sędziego od określonych podmiotów zewnętrznych, w tym innych organów państwa czy partii politycznych. Znaczenie może mieć przy tym sposób uzyskania określonych profitów lub awansów przez sędziego”.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjęte na gruncie tej uchwały przyjmuje podobnie, że nie jest wystarczające wskazanie, iż dana osoba została powołana na

stanowisko sędziego na wniosek nowo-ukształtowanej KRS, bowiem konieczne jest także wskazanie na dodatkowe okoliczności, które świadczą o naruszeniu standardów niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, co dopiero może prowadzić do stwierdzenia wystąpienia przesłanki z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 marca 2022 r., I KZP 13/21, OSNK 2022, z. 4, poz. 13; z dnia 17 lutego 2021 r., IV KK 17/21, LEX nr 3121320; z dnia 18 listopada 2020 r., IV KK 290/20, LEX nr 3144843*). W uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego Izby Karnej z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, (OSNK 2022, z. 6, poz. 22) podkreślono ponownie, że brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy podkreślić, że sam fakt, iż wydający zaskarżony wyrok sędzia Sądu odwoławczego M.J. został powołany uchwałą nowo-ukształtowanej KRS na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie, nie stanowi automatycznie o zaistnieniu przesłanki z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Nie mogły o tym przesądzać także wskazane przez obrońcę okoliczności konkretnie odnoszące się do tego sędziego. Obrońca podniósł bowiem, że na brak możliwości zachowania bezstronności sędziego miały wpływ takie okoliczności jak fakt, iż sędzia został awansowany, gdy Ministrem Sprawiedliwości był Z. Z., a jednocześnie znalazł się w gronie 10 osób, którym Prezydent RP postanowieniem z dnia 22 czerwca 2016 r. odmówił powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego. Wątpliwości obrońcy budziło dalsze postępowanie, albowiem po zmianach wywołanych nowelą z 8 grudnia 2017 r., nowa KRS ponownie przedstawiła kandydaturę sędziego M.J. do pełnienia urzędu sędziego sądu okręgowego. Tym razem Prezydent RP w dniu 10 czerwca 2019 r. wręczył nominację M.J. do pełnienia urzędu sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie. W związku z tymi argumentami trzeba jednak stwierdzić, że nie są to okoliczności, które same w sobie mogłyby świadczyć o naruszeniu przez sędziego M.J. standardów niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie i w jej niepowtarzalnych okolicznościach. Należy przyznać, że chociaż rozważania

obrońcy na temat znaczącej roli władzy sądowniczej oraz wzajemnych oddziaływań i współpracy między władzami sądowniczą a wykonawczą, sposobu powoływania członków Krajowej Rady Sądownictwa, jego legalności i zgodności z Konstytucją RP, są dogłębne i rzetelnie przeprowadzone, jednak w realiach tej sprawy nie mogą zmienić oceny co do braku zaistnienia przesłanki z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Również drugi zarzut skargi okazał się niezasadny. Nie doszło do naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez zarzucaną ich niewłaściwą wykładnię, a to dlatego, że Sąd odwoławczy w sposób prawidłowy zastosował te przepisy w niniejszej sprawie. Sąd pierwszej instancji zdecydował o uniewinnieniu oskarżonego przyjmując - „w niniejszej sprawie brak jest jakichkolwiek wiarygodnych dowodów na to, że działanie M.S. opisane w zarzucie, które miało polegać na usiłowaniu połączenia się z K. S. oraz na jednej skutecznej próbie połączenia się z nim w dniu 21 kwietnia 2021 r. miało charakter umyślny, zamierzony. Nie zostało w niniejszym postępowaniu wykazane, że oskarżony działał świadomie, a tym samym nie zostało wykazane, że M.S. zrealizował czy to w formie dokonania czy w formie usiłowania ustawowe znamiona występkum umyślnego kwalifikowanego z art. 244 k.k.”.

Autor skargi obecnie wywodzi, że Sąd odwoławczy przeprowadzając postępowanie nie dopełnił ciążących na nim standardów wymaganych dla uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 454 § 1 k.p.k. Wbrew jednak twierdzeniu obrońcy, z treści uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego wynika, że Sąd dokonał zupełnie odmiennej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie, niż ta dokonana przez Sąd I instancji. Sąd Okręgowy po dokonaniu krytycznej oceny materiału dowodowego i wskazaniu konkretnych błędów w samym sposobie dochodzenia do określonych ocen przez Sąd I instancji, jasno stwierdził - „W przedmiotowej sprawie oskarżony został uniewinniony przez Sąd I instancji, zaś zdaniem Sądu odwoławczego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na zaaprobowanie takiego rozstrzygnięcia Sądu *meriti*, albowiem zgromadzone w sprawie dowody, gdyby zostały właściwie ocenione, świadczyłyby o popełnieniu przez M. S. zarzucanego mu przestępstwa. W świetle powyższego, zgodnie z dyspozycją art. 454 § 1 k.p.k.

w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania”.

Słusznie Sąd odwoławczy uznał w tej sytuacji, że przy uwzględnieniu art. 454 § 1 k.p.k. niemożliwe było wydanie wyroku reformatoryjnego, a więc konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku. W wyniku takiej konstatacji Sąd odwoławczy nie mógł dokonać zmiany wyroku na niekorzyść oskarżonego. Natomiast podkreślenia wymaga, że w tym trybie nie mogą podlegać ocenie szerokie rozważania obrońcy na temat samego sposobu oceny materiału dowodowego przez Sąd II instancji. Sąd Najwyższy w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi na wyrok sądu odwoławczego nie może oceniać, czy zaistniały merytoryczne podstawy określone w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego – nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k. do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie – rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Interwencja Sądu Najwyższego w ten zakres orzekania stanowiłaby naruszenie ich kompetencji do rozpoznania sprawy. Tak też w tym przypadku Sąd Najwyższy nie może ocenić, czy wnioski wysnute przez Sąd odwoławczy na podstawie zgromadzonego i ujawnionego w sprawie materiału dowodowego są zgodne z zasadą prawdy materialnej, czy też nie.

Tymczasem zgodnie z art. 454 § 1 k.p.k., sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie. W takim wypadku kontrola skargowa przeprowadzana przez Sąd Najwyższy w postępowaniu prowadzonym w oparciu o art. 539a k.p.k. obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, że sąd odwoławczy „nie może skazać oskarżonego”. Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania. Skazanie w postępowaniu przed sądem II instancji oskarżonego, wobec którego sąd I instancji umorzył postępowanie lub go uniewinnił, doprowadziłoby do utraty przez oskarżonego prawa do postępowania dwuinstancyjnego (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 2021 r., I KS 1/21, Lex nr 3168923; z dnia 14 czerwca 2021 r., I KS 6/21, LEX nr 3327332; z dnia 4 lutego 2020 r., V KS 2/20, Lex nr 3122734*).

W tej sytuacji Sąd odwoławczy nie miał możliwości dalszego procedowania w sytuacji, w której uznał, że zachodzą podstawy do wydania wyroku pogarszającego sytuację prawną oskarżonego. Z analizy treści uzasadnienia wynika przy tym, że podstawą uchylenia wyroku Sądu I instancji nie była wyłącznie sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed Sądem Rejonowym w Goleniowie, a realne przekonanie o konieczności skazania oskarżonego (*por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, OSKNKW 2018, z. 11, poz. 73; wyrok SN z dnia 24 lipca 2019 r., IV KS 30/19, LEX nr 269538*).

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. orzeczono jak w części wstępnej postanowienia. Rozstrzygnięcie co do kosztów postępowania skargowego znajduje uzasadnienie w treści art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 2 k.p.k.

[SOP]

[ms]